

РЕПУБЛИКА СРПСКА
Агенција за осигурање Републике Српске
Бања Лука

Бана Милосављевића 8/II
e-mail azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
тел/факс: +387 51 228-910, 228-920

REPUBLIC OF SRPSKA
The Insurance Agency of Republic of Srpska
Banja Luka

St. Bana Milosavljevića 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
phone/fax: +387 51 228-910, 228-920

ИЗВЕШТАЈ
о стању у сектору осигурања
Републике Српске
за период од 01.01.2007. до 31.12.2007. године

Бања Лука, јули 2008. године

С А Д Р Ж А Ј

УВОД.....	2
1. ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЗА ТРЖИШТЕ ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ.....	5
2. УЧЕСНИЦИ НА ТРЖИШТУ ОСИГУРАЊА	8
2.1. Друштва за осигурање	8
2.1.1. Власничка структура.....	9
2.1.2. Људски ресурси	9
2.2. Посредници у осигурању.....	11
2.3. Заштитни фонд Републике Српске	11
3. ПОРТФЕЉ ОСИГУРАЊА	13
3.1. Обрачуната премија	13
3.2. Тржишно учешће.....	15
3.3. Структура премије.....	16
4. РЈЕШАВАЊЕ ОДШТЕТНИХ ЗАХТЈЕВА	19
4.1. Животно осигурање	19
4.2. Неживотно осигурање.....	19
5. БИЛАНСНА СТРУКТУРА.....	23
5.1. Биланс стања.....	23
5.2. Биланс успјеха	31
6. ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА	33
ЗАКЉУЧАК.....	35

УВОД

Процес уређења тржишта осигурања у Републици Српској и његове трансформације, од транзиционог ка тржишту усклађеном са стандардима Европске уније, започет доношењем новог законског оквира из ове области у 2005. години, интензивирао је у 2007. години.

У марту 2007. године је истекао прелазни период, одређен Законом о друштвима за осигурање, у коме су сва постојећа друштва за осигурање у Републици Српској била у обавези да ускладе своје пословање и донесу опште акте у складу са одредбама овог закона. Сагласно наведеном, у 2007. години је започео поступак утврђивања испуњености услова прописаних наведеним законом, на основу чега се постојећим друштвима за осигурање издаје нова дозвола за рад.

У другој половини 2007. године је започео и процес уређења области посредовања у осигурању, према одредбама Закона о посредовању у осигурању, односно одговарајућим подзаконским актима, којима се ближе уређује примјена овог закона. Нарочит значај наведеног процеса је у томе што област посредовања у осигурању, до почетка провођења реформи у сектору осигурања у Републици Српској, није уопште била законом регулисана, а по многим показатељима је у претходном периоду била један од значајнијих генератора девијантних појава на тржишту осигурања, што се негативно одражавало на положај, права и интересе осигураника и других корисника осигурања.

Од 2007. године у Републици Српској је у примјени нови контни оквир за друштва за осигурање, који омогућава исказивање финансијског стања и резултата пословања друштава за осигурање на новим основама односно на начин упоредив са међународним стандардима финансијског извјештавања.

Након двије године примјене новог законског оквира у области осигурања и проведених мјера надзора и регулације, на тржишту осигурања у Републици Српској се у 2007. години започело са процесом стабилизације и финансијског опоравка друштава за осигурање. Створен је повољнији пословни амбијент који је, између осталог, резултирао оснивањем два нова друштва за осигурање у власништву домаћих лица, а такође је повећан и интерес страних инвеститора за улазак на тржиште осигурања у Републици Српској, конкретизован кроз завршетак активности преузимања већинског власништва над једним друштвом за осигурање.

Треба имати у виду да су проблеми у функционисању овог сектора вишеструки и да су се развијали готово читаву деценију. Одсуство адекватног регулаторног оквира и функције независног надзора имали су за посљедицу неконтролисану употребу средстава осигуравајућих друштава, без обезбјеђења адекватног нивоа капитала и техничких резерви, пад квалитета активе и неповољну структуру са становишта покрића техничких резерви и извршења обавеза, а све заједно је кулминирало у високим износима неисплаћених штета и сталним прекорачењима у роковима исплате. Мјере у правцу

санације морају бити стога пажљиво одмјерене и поступне, како на тржишту не би настали већи поремећаји са екстерним посљедицама. У том смислу крајем 2007. године започет је свеобухватан процес контроле квалитета пословања свих друштава за осигурање и утврђивање усклађености са прописима, посебно у дијелу који се односи на гарантни фонд, покриће техничких резерви и исплату штета. Тиме се стварају претпоставке за дугорочну стабилизацију сектора осигурања.

Сектор осигурања има изузетан значај за привредни систем једне земље, не само са становишта сигурности и заштите од различитих видова ризика појединца, организација и заједнице у цјелини, већ и са становишта утицаја на укупни економски развој и унапређење функционисања финансијског тржишта. Један од индикатора развијености финансијског тржишта једне земље јесте и учешће осигуравајућих друштава на том тржишту, која акумулирају велике износе средства резерви и то на дугорочној основи, те тако представљају значајне институционалне инвеститоре.

У наставку се даје преглед структуре финансијског сектора у Републици Српској, са становишта величине активе:

Дијелови сектора финансијских услуга (финансијске институције)	2005.		2006.		2007.		Индекс раста активе 07/06
	Актива (у мил. КМ)	Удио (%)	Актива (у мил. КМ)	Удио (%)	Актива (у мил. КМ)	Удио (%)	
Банке- биланс. акт.	2.353	70,62	3.190	75,65	5.379	84,22	168,62
Инвестициони фондови	721	21,64	734	17,41	566	8,86	77,11
Осигуравајућа друштва	156	4,68	159	3,77	190	2,97	119,50
Микрокредитне организације	102	3,06	134	3,18	252	3,95	188,06
Лизинг друштва	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Укупно за сектор	3.332	100,00	4.217	100,00	6.387	100,00	151,46

Извор: Агенција за банкарство РС, Комисија за хартије од вриједности РС, Агенција за осигурање РС

Подаци из претходне табеле показују да је финансијски сектор РС изузетно банкоцентричан, што је карактеристика и других транзицијских земаља. Међутим забрињава чињеница да сегмент осигурања показује исподпросјечну динамику раста мјерену активом. И други показатељи за 2007. презентовани у наставку овог Извјештаја, показују да се дјелатност осигурања још увијек налази у фази екстензивног раста, са потребом да се друштва за осигурање финансијски стабилизују. Тек након тога биће створени услови за интензиван раст и развој нових производа, првенствено у сфери различитих облика животног, пензијског и здравственог осигурања.

У 2007. години у Републици Српској 10 друштава за осигурање остварило је обрачунату премију од 105,3 милиона КМ. Укупна актива сектора осигурања износила је на дан 31.12.2007. године 190 милиона КМ. Остварена је нето добит од 7,7 милиона КМ. У овој дјелатности било је запослено 816 радника.

У наредном периоду потребно је инсистирати на унапређењу регулаторног оквира кроз примјену стандарда ЕУ, повећању ефикасности надзорне функције кроз предузимање адекватних мјера према друштвима за осигурање у циљу повећања квалитета и транспарентности пословања и заштите осигураника и трећих оштећених лица. Едукација јавности, ширење културе осигурања и повећање повјерења у овај сектор, претпоставке су за даљи развој.

На основу анализе достављених финансијских извјештаја друштава за осигурање за 2007. годину, извјештаја о извршеној ревизији финансијских извјештаја друштава, актуарских мишљења, прикупљених статистичких и других података иведеног надзора над пословањем друштава за осигурање припремљен је Извјештај о стању сектора осигурања у Републици Српској за 2007. годину.

1. ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЗА ТРЖИШТЕ ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Друштва за осигурање у Републици Српској у свом пословању примјењују више различитих системских прописа, што представља основни законодавни оквир, који је, у исто вријеме, омогућио успостављање континуираног надзора над сектором осигурања.

Надзор финансијских услуга осигурања, који у складу са својим законским овлашћењима врши Агенција за осигурање РС (у даљем тексту: Агенција), је специфичан и прилагођен правилима осигуравајуће струке и дјелатности ове врсте финансијских услуга, па се као такав сматра примарним надзором у осигурању, али због укупног корпоративног и финансијског статуса друштава за осигурање овај надзор се употпуњује и другим аспектима надзора у Републици Српској, који врше друге надзорне институције у Републици Српској.

Поменути законодавни оквир у Републици Српској чине слиједећи прописи:

1. Закон о друштвима за осигурање,
2. Закон о осигурању од одговорности за моторна возила и осталим обавезним осигурањима од одговорности,
3. Закон о посредовању у осигурању,
4. Закон о предузећима,
5. Закон о ревизији и рачуноводству,
6. Закон о тржишту хартија од вриједности,
7. Закон о облигационим односима,
8. Закон о Агенцији за осигурање БиХ,
9. подзаконски прописи које је Агенција усвојила на основу закона из области осигурања.

Усвајањем прва три закона у пакету у Републици Српској, а посебно Закона о друштвима за осигурање, створене су системске претпоставке за почетак реформе у сектору осигурања. Тим законима су дјелимично имплементиране ЕУ директиве за дјелатност осигурања. На основу Закона о друштвима за осигурање формирана је Агенција за осигурање по угледу на земље у окружењу које су реформисале или започеле реформу у овом сектору финансијских услуга. Профилисањем Агенције, као независне, надзорне, стручне и регулаторне институције, створене су претпоставке да Агенција кроз своја овлашћења даље проширује регулаторну основу потребну за ефикасно функционисање сектора у складу са ЕУ директивама.

Самим законом, а и подзаконским актима Агенције, уведена су по први пут правила за испуњавање стандарда у погледу прудентности пословања друштава за осигурање. Друштва су обавезана да испуњавају нове капиталне захтјеве увођењем правила солвентности и ликвидности, која обавезују друштва да у сваком тренутку располажу адекватним сопственим средствима (имовином) за покриће техничких резерви за неживотна осигурања и фондова за покриће математичких резерви, за оне врсте осигурања, за које постоји обавеза формирања математичких резерви. С тим у вези

прописана су правила и минимални стандарди за обрачун техничких резервација друштава за осигурање за која друштва морају обезбиједити покриће у имовини.

Агенција ће даљим регулаторним активностима прописивати и остала битна правила ради стварања ширег правног оквира за рад и пословање друштава, заштиту потрошача у осигурању и унапређење надзора. Унапређење механизма управљања ризиком и надзора у осигурању у наредном периоду, требало би довести до бољег уређења тржишта осигурања.

Законом о друштвима за осигурање и подзаконским актима Агенције одређена су такође нова правила за извјештавање којим су друштва обавезана да Агенцији квартално или годишње достављају различите врсте извјештаја (годишње и полугодишње билансе и финансијске извјештаје, податке о висини и адекватности капитала, висини техничких резервација осигурања, врстама и дисперзији улагања имовине (како оне која се финансира из техничких резерви, тако и имовине која није финансирана из техничких резерви). Прописани су минимални стандарди рачуноводствене и актуарске ревизије у дјелатности осигурања, као и садржаји ревизорских и актуарских извјештаја.

Имајући у виду законодавну праксу у окружењу, у будућности је потребно размотрити опцију за доношење новог, свеобухватног Закона о осигурању. Док се то не деси нужне су измјене и допуне постојећих закона. Даље усклађивање са ЕУ стандардима и директивама за осигурање подразумијева и унапређење подзаконске регулаторне дјелатности Агенције.

Поред тога, Законом о друштвима за осигурање успостављени су механизми за сарадњу Агенције за осигурање Републике Српске са Агенцијом за осигурање Федерације БиХ.

Будући да је корпоративни статус друштава за осигурање одређен као, превасходно акционарско друштво (други облик је друштво за узајамно осигурање), Закон о предузећима и Закон о тржишту хартија од вриједности примјењују се као општи прописи по којима се уређује корпоративно-финансијски статус друштава за осигурање у дијелу у којем Закон о друштвима за осигурање није прописао посебна правила.

Од великог је значаја примјена међународних рачуноводствених стандарда, који су, на основу закона из области рачуноводства, уведени у обавезну примјену. Имплементација тих стандарда законом је дата у надлежност Савеза рачуновођа и ревизора РС. Ради примјене директива ЕУ које у оквиру IFRS стандарда важе за сектор осигурања, нужна је сарадња Савеза са Агенцијом за осигурање РС.

Законом о облигационим односима прописане су опште одредбе уговора о осигурању, као именованог уговора. Овим Законом нису прописане посебне одредбе о модалитетима односно врстама уговора о осигурању карактеристичне за поједине класификоване послове осигурања, што се у даљим токовима реформе сектора осигурања треба учинити. За сада су у примјени услови осигурања које свако друштво за осигурање

треба да усвоји за послове осигурања за које се регистровало. На ове услове сагласност даје Агенција, на основу претходно прибављених мишљена овлаштених актуара.

Законом о Агенцији за осигурање БиХ, на нивоу Босне и Херцеговине формирана је државна Агенција као координациона, са специфичним надлежностима, у односу на коју Агенција за осигурање РС има одређене обавезе и права. На основу сарадње са ентитетским агенцијама обезбјеђује се да ова Агенција испуњава задатке представљања сектора осигурања БиХ према иностранству, сакупљања и обраде статистичких података за осигурање у БиХ, као и обављање других послова за које је надлежна.

2. УЧЕСНИЦИ НА ТРЖИШТУ ОСИГУРАЊА

2.1. Друштва за осигурање

На тржишту осигурања Републике Српске је у 2007. години било регистровано 11¹ друштава за осигурање, која су према дјелатности осигурања, сједишту и већинском власништву над основним капиталом, представљена у наредној табели:

Табела број 1: Друштва за осигурање

Р.бр. Н А З И В Д Р У Ш Т В А	С Ј Е Д И Ш Т Е	ВЕЋИНСКО ВЛАСНИШТВО
НЕЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ		
1. Бобар осигурање а.д.	Бијељина	домаће
2. д.д. Брчко гас осигурање	Брчко	домаће
3. Дрина осигурање а.д.	Милићи	домаће
4. Крајина осигурање а.д.	Бања Лука	домаће
5. а.д. Крајина Копаоник	Источно Сарајево	страно
6. Микрофин осигурање а.д. ¹	Бања Лука	домаће
7. Нешковић осигурање а.д.	Бијељина	домаће
8. Осигурање Аура а.д.	Бања Лука	домаће
9. Јахорина осигурање а.д.	Пале	домаће
10. Косиг Дунав осигурање а.д.	Бања Лука	страно
ЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ		
11. Граве осигурање а.д.	Бања Лука	страно

Од постојећих друштава за осигурање, четири друштва, која су обављала послове неживотног осигурања и једно друштво које је обављало послове животног осигурања, ускладили су своје пословање са одредбама Закона о друштвима за осигурање, те су за њих у 2007. години донесена рјешења о испуњености услова прописаних законом, односно издате су дозволе за рад. За четири остала постојећа друштва, која су обављала послове неживотног осигурања, поступак оцјене усаглашености пословања са Законом о друштвима за осигурање није био окончан до краја године, због потребе провођења додатних радњи од стране тих друштава и допуњавања приложене документације.

У случају оцјене испуњености услова за Брчко-гас осигурање д.д, био је донесен закључак о прекиду поступка због правне празнине и питања надлежности Агенције, проузроковане Налогом супервизора, којим се укидају ентитетски закони на подручју Брчко Дистрикта и проглашава престанак правног значаја међуентитетске границе у Дистрикту.

По иницијативи Агенције и Министарства финансија Републике Српске, половином децембра 2007. године, код Супервизора за Дистрикт Брчко покренут је процес измјена и допуна наведеног Налога. На основу ове иницијативе, почетком 2008. године

¹ Микрофин осигурање А.Д. је добило дозволу за рад крајем године, па у 2007. години није пословало, односно остваривало приходе

извршена је допуна Налога, чиме су ентитетске агенције добиле овлашћења на територији Дистрикта Брчко. Тиме су отклоњене све правне препреке и омогућен је наставак поступка за издавање дозволе за рад Брчко-гас осигурању д.д.

У 2007. години тржиште осигурања је било бројније за два нова друштва за неживотно осигурање: Микрофин осигурање а.д. Бања Лука и Осигурање Аура а.д. Бања Лука.

У овом извјештајном периоду су примљени захтјеви Croatia osiguranja d.d. Љубушки, Босна-Сунце осигурања д.д. Сарајево и Камелија осигурања д.д. Бихаћ, за отварање филијала ових друштава у Републици Српској, а Бобар осигурање а.д., Дрина осигурање а.д. и Косиг Дунав осигурање а.д. су поднијели захтјеве за оснивање филијала у Федерацији БиХ. Поступак оцјене испуњености законских услова за отварање филијала наведених друштава на тржиштима осигурања у другом ентитету није окончан до краја године, те у 2007. години на тржишту осигурања Републике Српске није било регистрованих филијала друштава за осигурање чије је сједиште у Федерацији БиХ, нити су друштва из Републике Српске регистровала своје филијале у Федерацији БиХ.

У 2007. години на тржишту осигурања Републике Српске није било регистрованих друштава за обављање послова реосигурања.

2.1.1. Власничка структура

Према структури власништва над основним капиталом, осам друштава је било у већинском власништву домаћих правних и/или физичких лица, док су Grawe осигурање а.д., Косиг Дунав осигурање а.д. и Крајина Копаоник а.д. били у већинском иностраном власништву.

Државно власништво над основним капиталом, према Извјештају Централног регистра хартија од вриједности-књизи акционара, постоји само у Крајина осигурању а.д. Бања Лука. У овом друштву исказано је државно власништво над акцијским капиталом у проценту од 70,450011%. У осталим друштвима нема државног капитала, али у Јахорина осигурању а.д. Пале евидентирана је значајна вриједност државне имовине, односно грађевинских објеката које ово друштво користи, а који су у финансијским извјештајима друштва исказани као ванбилансна ставка.

2.1.2. Људски ресурси

На дан 31.12.2007. године у осигуравајућим друштвима у Републици Српској је било укупно запослено 816 лица. Број и квалификациона структура запослених са упоредним показатељима за 2006. и 2007. годину представљени су у наредној табели:

Табела број 2: Број и квалификациона структура запослених у друштвима за осигурање

КВАЛИФИКАЦИЈА	Стање на дан 31.12.2006.		Стање на дан 31.12.2007.		ИНДЕКС 2007/06
	број	%	број	%	
НС	1 3	1,90	14	1,72	108
КВ	3 3	4,80	52	6,37	158
ССС	3 6 9	53,20	44 1	54,04	120
ВКВ	1 0	1,40	7	0,86	70
ВШС	1 0 0	14,40	11 4	13,97	114
ВСС	1 6 0	23,10	17 7	21,69	111
МР	6	0,90	9	1,10	150
ДР	2	0,30	2	0,25	100
УКУПНО	693	100,00	816	100,00	118

Извор: Извјештаји друштава

Број запослених у друштвима за осигурање, према стању на дан 31.12.2007. године у односу на претходну годину, повећан је за 123 радника или за 18%. Наведено повећање броја запослених у друштвима за осигурање је и највеће у последње три године, а поред оснивања нових друштава, највише је проузроковано пријемом одређеног броја посредника у осигурању из уговорног у радни однос. Преко половине од укупног броја запослених или 54% су чинила лица са средњом стручном спремом, а код ове групе је у току године и забиљежен највећи раст од 72 запослена лица. Изузев запослених са степеном образовања ВКВ и ДР, код свих осталих група је забиљежено повећање броја запослених.

Што се тиче актуарске струке, као веома значајне компоненте у функционисању и развоју тржишта осигурања, на основу стечених услова и у складу са подзаконским прописима који регулишу наведену област, у 2007. години уписана су 3 лица у Регистар овлашћених актуара код Агенције. Са 12 лица, уписаних у претходној години, то чини укупно 15 овлашћених актуара који ове послове могу да обављају у РС. Од наведеног броја шест лица је са мјестом боравка у Републици Српској, а девет лица су из Републике Србије.

У контексту планираних измјена и унапређења прописа из области осигурања, а у циљу повећања способности друштава у управљању ризицима, Агенција предлаже да се уведе обавезно запошљавање интерног актуара у свим друштвима за осигурање.

Ради унапређења заштите и права осигураника, а у контексту увођења омбудсмана у осигурању у 2008. години, предвиђена је обавеза друштава да именују лице задужено за сарадњу са омбудсманом.

2.2. Посредници у осигурању

У току 2007. године су започете прве активности везане за процес уређења области посредовања у осигурању, сагласно одредбама Закона о посредовању у осигурању. Након организованог семинара према Програму за полагање стручног испита за обављање послова посредовања у осигурању, припремљеног у сарадњи са „TARMIS,, пројектом Европске комисије, Агенција је, сагласно одредбама Правилника о полагању стручног испита за обављање послова посредовања у осигурању („Службени гласник Републике Српске“, број: 1/07), организовала полагање стручног испита за посреднике у осигурању. За полагање стручног испита, организованог у мају 2007. године, пријавило се укупно 436 кандидата, од којих је испит успјешно положило 406 кандидата, чиме су стекли услове за регистрацију, односно упис у регистар посредника у осигурању.

Закључно са 31.12.2007. године у Регистар посредника у осигурању код Агенције уписано је укупно 194 посредника, од чега је 190 физичких лица и 4 друштва за заступање у осигурању. Након измјена подзаконских аката у октобру 2007. године, друштва за осигурање могу да обављају дјелатности осигурања само преко посредника у осигурању који су регистровани, односно лиценцирани у складу са Законом о посредовању у осигурању.

За разлику од тржишта осигурања у окружењу, послове посредовања у осигурању на тржишту осигурања у Републици Српској у 2007. години нису могле да обављају банке, јер је за то потребна претходна измјена прописа, која ће услиједити у 2008. години.

2.3. Заштитни фонд Републике Српске

Заштитни фонд Републике Српске је успостављен Законом о обавезном осигурању за моторна возила и осталим обавезним осигурањима од одговорности, као посебно правно лице и правни сљедбедник Бироа осигурања Републике Српске, са улогом да покрива штете које претрпе жртве саобраћајних незгода, које не могу бити надокнађене системом обавезног осигурања од аутоодговорности, односно да надокнађује штете у случајевима када је против друштва за осигурање регистрованог у Републици Српској покренут поступак посебне ликвидације због стечаја или због одузимања дозволе за рад.

У складу са Законом о обавезном осигурању за моторна возила и осталим обавезним осигурањима од одговорности, обавезни чланови Заштитног фонда су сва друштва која обављају послове осигурања од аутоодговорности.

Финансирање рада Заштитног фонда и исплате одштетних захтјева из његове надлежности је вршено из доприноса друштава чланова фонда, сразмјерно оствареној премији од осигурања од аутоодговорности, наплатом регреса од починилаца штета и

осталих прихода фонда. Укупно утврђена обавеза друштава на име доприноса Заштитном фонду за 2007. годину износила је 1.081.362 КМ, од чега је са 31.12.2007. године наплаћено 986.516 КМ. По основу наплате регреса од починилаца штета, Заштитни фонд је у 2007. години од 171 регресног дужника наплатио 55.884 КМ.

У току 2007. године, од одштетних захтјева у редовном поступку евидентирано је 386, што уз 181 пријављени, а необрађени захтјев из претходне године, износи укупно 567 одштетних захтјева. Од наведеног броја 93 одштетна захтјева су одбијена, док је у току године позитивно ријешено и исплаћено 367 одштетних захтјева, у вриједности од 860.401 КМ.

У току 2007. године од одштетних захтјева у судском поступку, евидентирано је 37, што уз 119 захтјева из претходне године износи укупно 156 одштетних захтјева. Од наведеног броја 27 одштетних захтјева је одбијено, док су у току године позитивно ријешена 34 одштетна захтјева, у вриједности од 758.498 КМ.

У контексту будуће измјене и унапређења прописа из области осигурања, Агенција је код Агенције за осигурање БиХ покренула иницијативу за разрјешење правне празнине, која се односи на дјеловање заштитних фондова ентитета на простору Брчко Дистрикта, а што се показало као проблем у протеклом периоду.

3. ПОРТФЕЉ ОСИГУРАЊА

3.1. Обрачуната премија

Укупно обрачуната премија на тржишту осигурања Републике Српске у 2007. години је износила 105.311.433 КМ. У односу на претходну годину, обрачуната премија у 2007. години је већа за 10.326.030 КМ или за 10,87%.

Компаративно посматрано по релативним показатељима, односно учешћу обрачунате премије у бруто друштвеном производу и износу премије по становнику, стање у последње три године је представљено у наредној табели:

Табела број 3: Премија и макроекономски показатељи (у USD)

Земља		Премија/Број становника			Премија/БДП (%)			Животно/Укупна премија		
		2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
БиХ	Република Српска	39,36	42,17 ²	51,15	1,63	1,46	1,43	2,23	3,48	4,69
	Федерација БиХ	54,45	59,84	72,87	2,25	2,20	2,16	12,35	13,91	16,69
Аустрија		2.342,80	2.396,70	2.620,50	6,17	6,10	5,80	46,58	46,08	45,40
Бугарска		87,90	100,90	139,30	2,55	2,60	2,70	12,67	14,05	14,96
Грчка		446,70	489,30	537,90	2,17	1,80	1,90	49,18	52,47	51,53
Мађарска		334,10	376,20	491,90	3,08	3,40	3,50	44,37	51,30	55,62
Румунија		69,50	94,50	135,20	1,53	1,70	1,80	23,22	19,52	19,36
Словенија		978,10	1.100,90	1.294,80	5,65	5,80	5,70	30,01	31,30	32,18
Србија ³		48,70	77,10	103,10	2,23	1,80	1,80	9,04	9,93	10,31
Турска		78,60	89,20	110,80	1,55	1,60	1,70	16,20	14,59	13,08
Хрватска		274,70	307,90	370,70	3,25	3,30	3,30	25,83	26,46	27,29
Чешка		477,80	519,60	631,30	3,98	3,80	3,70	38,36	38,63	41,35

Извор: Статистика тржишта осигурања у БиХ за 2006. годину

Републички завод за статистику РС

Swiss re No 5/2006, 4/2007, 3/2008

Као што се види из наведених података, сектор осигурања Републике Српске је неразвијен мјерено према сва три показатеља. Обрачуната премија у Републици Српској за 2007. годину и поред константног раста у протеклом периоду, по висини и учешћу у БДП је знатно нижа од резултата остварених на тржиштима осигурања држава у окружењу или других земаља у транзицији.

Премија по становнику је најближа Србији прије три године, док за осталим, чак и транзицијским земљама значајно заостајемо. Што се тиче учешћа животног осигурања у укупној премији, може се примјетити напредак, међутим, то је и даље врло далеко од

² Подаци о броју становника у 2006. години су према Извјештају о бруто домаћем производу за 2006. годину кориговани од стране Републичког завода за статистику РС, и разликују се од података објављених у ранијим извјештајима

³ У 2005. години Србија и Црна Гора су биле једна држава, па је у податке за 2005. годину укључена и Црна Гора.

просјека наведених земаља. Србија и Бугарска са најнижим учешћем премије животног осигурања у укупном, посматрано прије три године, имају скоро 2, односно 3 пута веће учешће него Република Српска. Дакле, пред тржиштем осигурања Републике Српске предстоји период стабилизације и прилагођавања, али је евидентан и потенцијал за раст и развој, што потврђују искуства и трендови у окружењу. Перспективу тржишта осигурања у РС свакако треба посматрати и у контексту даљег развоја укупног финансијског тржишта, посебно тржишта хартија од вриједности.

У наредној табели је дат упоредни преглед обрачунате премије по друштвима у 2006. и 2007. години:

Табела број 4: Обрачунате премије по друштвима за 2006. и 2007. годину

Табела број 1: Обрачунате премије по друштвима за 2006. и 2007. годину						
НАЗИВ ДРУШТВА		I-XII 2006.		I-XII 2007.		ИНДЕКС 2007/06
		ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	
НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА						
1	Бобар осигурање А.Д.	17.817.530	18,80	20.719.041	19,67	116,28
2	Косиг Дунав осигурање А.Д.	17.658.997	18,60	19.281.956	18,31	109,19
3	Јахорина осигурање А.Д.	15.308.083	16,10	16.355.251	15,53	106,84
4	Нешковић осигурање А.Д.	10.459.910	11,00	11.964.268	11,36	114,38
5	Дрина осигурање А.Д.	10.783.941	11,30	11.850.756	11,25	109,89
6	Крајина Копаник осигурање А.Д.	6.719.395	7,10	7.312.137	6,94	108,82
7	Крајина осигурање А.Д.	7.486.791	7,90	6.893.447	6,55	92,07
8	Д.Д. Брчко гас осигурање	5.441.675	5,70	5.929.765	5,63	108,97
9	Осигурање Аура А.Д.	-		67.464	0,06	
УКУПНО НЕЖИВОТНА		91.676.322		100.374.085		109,49
ЖИВОТНА ОСИГУРАЊА						
10	Граве осигурање А.Д.	3.309.081	3,50	4.937.348	4,69	149,21
УКУПНО ЖИВОТНА		3.309.081		4.937.348		149,21
УКУПНА ПРЕМИЈА		94.985.403	100,00	105.311.433	100,00	110,87

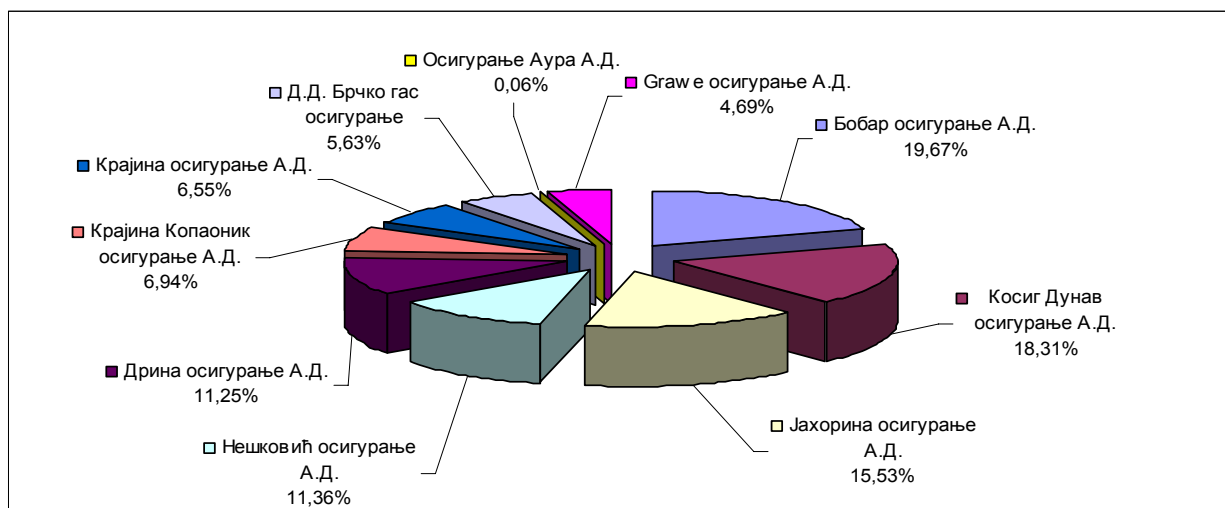
Извор: Извјештаји друштава

Девет друштава је у 2007. години, у односу на претходну годину, остварило пораст премије, док је само код Крајина осигурања а.д. забиљежен премијски подбачај.

Највећи процентуални раст премије, у односу на претходну годину, од 49% је остварило Граве осигурање а.д, док је највећи процентуални пораст премије од 16%, код друштава која су се бавила неживотним осигурањем, остварен код Бобар осигурања а.д.

3.2. Тржишно учешће

Тржишно учешће друштава у 2007. години, мјерено по обрачунатој премији, је представљено у наредном графичком прегледу.

Графикон број 1: Учешће друштава на тржишту РС у 2007. години

Извор: Извјештаји друштава

Посматрано појединачно по друштвима у односу на претходну годину, повећање тржишног учешћа је евидентно код Граве осигурања а.д, а код друштава која су обављала послове неживотног осигурања повећање тржишног учешћа је забиљежено код Бобар осигурања а.д. и Нешковић осигурања а.д.

Степен концентрације тржишта је у односу на претходну годину остао скоро непромијењен, јер се преко половине тржишног учешћа у 2007. години, односно око 54%, односило на три друштва. Према напријед наведеном прегледу по реег групама, видљиво је да пет друштава заузима нешто преко 75% тржишног учешћа, што је у односу на претходну годину и незнатно повећано, док се на других пет друштава односила свега четвртина тржишног учешћа.

Табела број 5: Учешће друштава у укупној премији према реег групама

Учешће	Учешће друштава у укупној премији према реег групама					
	2005.		2006.		2007.	
	Укупно учешће у%	Број друштава за осигурање	Укупно учешће у%	Број друштава за осигурање	Укупно учешће у%	Број друштава за осигурање
до 5%	7,05	2	3,50	1	4,76	2
5-10%	16,25	2	20,70	3	19,02	3
10-15%	21,83	2	22,30	2	22,65	2
преко 15%	54,87	3	53,50	3	53,57	3

Извор: Извјештаји друштава

3.3. Структура премије

У структури укупно обрачунате премије у 2007. години, неживотно осигурање учествовало је са 100.374.085 КМ или 95,31%, док се на обрачунату премију животног осигурања односило 4.937.348 КМ или 4,69%. У односу на претходну годину, обрачуната премија неживотних осигурања је порасла за 9,49%, а животног осигурања за 49,21%.

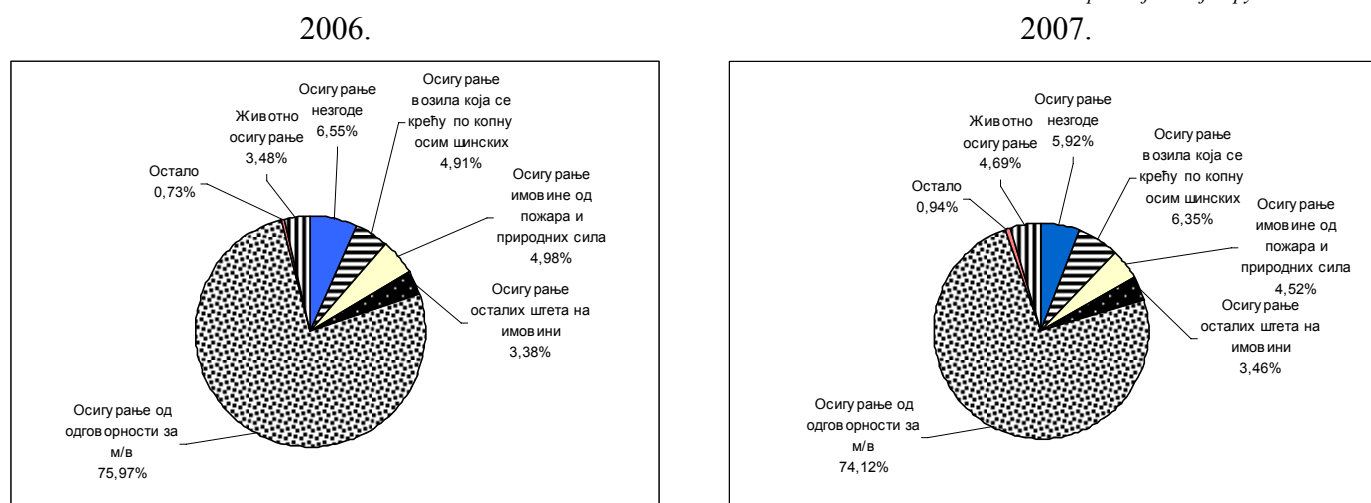
У 2007. години је дошло до смањења учешћа неживотног осигурања у укупно обрачунатој премији у корист учешћа животног осигурања за 1,19 процентних поена, те мањих промјена у заступљености појединих група осигурања у оквиру неживотних осигурања.

У сљедећој табели је представљена структура обрачунате премије према појединим врстама осигурања у 2006. и 2007. години, с тим да се категорија „остало“, односи на 13 група неживотних осигурања, које у укупној премији појединачно учествују испод једног процента. Такође се даје и графички приказ исте табеле.

Табела број 6: Обрачуната премија према врстама осигурања

Врста осигурања	2006.		2007.		Индекс 07/06
	Износ	Удио (%)	Износ	Удио (%)	
Осигурање незгоде	6.218.611	6,55	6.232.842	5,92	100,23
Осигурање возила која се крећу по копну осим шинских	4.662.674	4,91	6.688.891	6,35	143,46
Осигурање имовине од пожара и природних сила	4.728.817	4,98	4.757.583	4,52	100,61
Осигурање осталих штета на имовини	3.208.200	3,38	3.643.439	3,46	113,57
Осигурање од одговорности за м/в	72.161.182	75,97	78.056.435	74,12	108,17
Остало	696.838	0,73	994.895	0,94	142,77
Укупно неживотна	91.676.322	96,52	100.374.085	95,31	109,49
Животно осигурање	3.309.081	3,48	4.937.348	4,69	149,21
Укупно	94.985.403	100,00	105.311.433	100,00	110,87

Извор: Извјештаји друштава

Графикон број 2: Структура обрачунате премије у 2006. и 2007. години

Извор: Извјештаји друштава

Из наведених података је видљив неповољан однос неживотног и животног осигурања, те прилично уска палета производа у области неживотног осигурања, са доминацијом осигурања од аутоодговорности и релативно ниском појединачном заступљеношћу осталих врста неживотних осигурања.

На осигурање од аутоодговорности се односило 74,12% укупно остварене премије у 2007. години, док је у 2006. години учешће ове врсте осигурања износило 75,97%. Иако је у последње три године евидентан опадајући тренд ово осигурање и даље доминира у укупној премији. Поређења ради на тржиштима осигурања у окружењу, ова врста осигурања чини око 30% укупно обрачунате премије.

Као што је већ констатовано, код животног осигурања је у 2007. години у односу на претходну годину забиљежен пораст обрачунате премије за нешто више од 49%, што је наставак динамичног тренда пораста ове врсте осигурања изражен у последње три године.

Учешће ове врсте осигурања у висини од 4,69% у укупно обрачунатој премији је и даље ниско и према публикованим подацима за 2007. годину, знатно заостаје за учешћем животног осигурања у укупној премији на тржиштима осигурања у окружењу (Србија 10,31%, Хрватска 27,29%, Словенија 32,18%)⁴.

Имајући у виду затечено стање у области осигурања у Републици Српској у 2005. години, као години доношења новог законског оквира из ове области, и стање на крају 2007. године, може се, са становишта раста и промјена структуре обрачунате премије, констатовати да је тржиште осигурања у Републици Српској у наведеном периоду започело тренд позитивних промјена.

У наредној табели налазе се подаци о удјелу обавезног односно необавезног осигурања према обрачунатој премији.

Табела број 7: Удио обавезног и необавезног осигурања у укупно обрачунатој премији

Врста осигурања	2006. у КМ	Удио (%)	2007. у КМ	Удио (%)	Индекс 07/06
Обавезно	76.838.665,00	80,90	84.293.214,16	80,04	109,70
Необавезно	18.146.737,00	19,10	21.018.218,84	19,96	115,82
УКУПНО	94.985.402,00	100,00	105.311.433,00	100,00	110,87

Извор: Извјештаји друштава

Обавезно осигурање биљежи смањење од скоро 1% што је резултат смањења осигурања од аутоодговорности, као највеће ставке ове врсте осигурања, док је за исти износ удио необавезног осигурања повећан.

У наредном графичком приказу је представљено кретање укупно обрачунате премије у последње три године, те однос премије неживотног и животног осигурања по наведеним годинама, узимајући као базну 2005. годину, са којом је и започела реформа сектора осигурања у РС.

⁴ Подаци према Swiss Re No 3/2008

Графикон број 3: Остварена премија по годинама

Извор: Извјештаји друштава

Укупан раст обрачунате премије у наведеном приказу, опадање учешћа премије осигурања од одговорности за моторна возила, а нарочито раст обрачунате премије животног осигурања, која је више него удвостручена у наведеном периоду, те значајан раст њеног учешћа у укупно обрачунатој премији, показује позитиван тренд развоја тржишта осигурања у Републици Српској и потврђује његову перспективу.

4. РЈЕШАВАЊЕ ОДШТЕТНИХ ЗАХТЈЕВА

Према извјештајима о рјешавању и исплати одштетних захтјева у 2007. години, код друштава за осигурање у Републици Српској је било укупно пријављено 16.623 одштетних захтјева, од чега се 227 одштетних захтјева односи на животно осигурање и 16.396 одштетних захтјева на неживотно осигурање.

4.1. Животно осигурање

Поред 227 пријављених захтјева у 2007. години, код животног осигурања су била евидентирана и 24 неријешена (резервисана) одштетна захтјева на дан 31.12.2006. године, што представља укупно 251 одштетни захтјев.

У 2007. години је позитивно ријешено 220 одштетних захтјева, док је 5 одштетних захтјева одбијено, односно ријешено негативно.

Сагласно наведеном, стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева код животног осигурања, посматрана као однос броја укупно ријешених (укључујући и одбијене захтјеве, као негативно ријешене) и броја укупно евидентираних одштетних захтјева је износила 89,64%, што је побољшање у односу на стопу ефикасности у претходној години када је износила 86,3%.

Вриједност 220 позитивно ријешених одштетних захтјева је износила 493.204,48 КМ и сви су до 31.12.2007. године исплаћени, па је стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева код животног осигурања износила 100%.

4.2. Неживотно осигурање

У наредним табелама дати су упоредни подаци за 2006. и 2007. годину који показују рјешавање и исплату одштетних захтјева неживотног осигурања.

Из табеле која слиједи се види да је број пријављених одштетних захтјева у 2007. години у односу на 2006. годину порастао за 9,30%, односно да је укупан број одштетних захтјева био већи за 8,60%.

Табела број 8: Број одштетних захтјева у неживотном осигурању

Одштетни захтјеви (неживотно осигурање)	2006.	2007.	Индекс 2007/06
Пријављено одштетних захтјева	15.000	16.396	109,30
Неријешени (резервисани) одштетни захтјеви на почетку године	3.858	4.083	105,83
Укупно одштетних захтјева	18.858	20.479	108,60

Извор: Извјештаји друштава

Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева као однос броја укупно ријешених (укључујући и одбијене захтјеве, као негативно ријешене) и броја укупно евидентираних одштетних захтјева за неживотно осигурање приказана је у сљедећој табели:

Табела број 9: Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева код неживотног осигурања

Одштетни захтјеви (неживотно осигурање)			2006.	2007.	Индекс 2007/06
Укупно ријешени одштетни захтјеви	Позитивно ријешени	1	13.088	14.445	110,37
	Одбијени	2	1.737	1.916	110,31
Укупно одштетних захтјева		3	18.858	20.479	108,60
Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева		$4 = (1+2) / 3$	78,61	79,89	

Извор: Извјештаји друштава

Стопа ефикасности порасла је са 78,61% на 79,89%, а број захтјева који су остали неријешени повећан је са 4.083 неријешена одштетна захтјева у 2006. години, на 4.118 у 2007. години, што је поред осталог посљедица чињенице повећања броја одштетних захтјева у текућој години у односу на претходну.

Стопа ефикасности рјешавања одштетних захтјева појединачно код друштава за осигурање кретала се у распону од 75% до 92,15%.

У 2007. години осигураницима је по основу позитивно ријешених одштетних захтјева исплаћено 33.025.253 КМ, за разлику од 2006. године када је укупна сума исплаћених одштетних захтјева износила 29.081.138 КМ⁵, што представља повећање од 13,56%.

Просјечна стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева, посматрана као однос броја исплаћених и укупног броја позитивно ријешених захтјева приказана је у сљедећој табели:

Табела број 10: Стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева код неживотног осигурања

Одштетни захтјеви (неживотно осигурање)			2006.	2007.	Индекс 2007/06
Укупно позитивно ријешени одштетни захтјеви	Неисплаћени одштетни захтјеви пренијети из претходног периода	1	2.187	1.037	47,42
	Позитивно ријешени у текућем периоду	2	13.088	14.445	110,37
Укупно исплаћени одштетни захтјеви ⁶		3	14.166	14.504	102,39
Стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева		$4 = 3 / (1+2)$	92,74%	93,68%	

Извор: Извјештаји друштава

⁵ Податак о исплаћеним одштетним захтјевима је исправљен у односу на податак у Извјештају за 2006. годину, јер је накнадном контролом утврђена нетачност ранијег износа.

⁶ Број укупно исплаћених одштетних захтјева није обухватио број исплаћених штета по основу осигурања међународне Зелене карте друштва Крајина Осигурање а.д. услед недостатка ажурних података у самом друштву о броју тих штета, али је њихов износ укључен у вриједност укупно исплаћених штета у 2006. и 2007. години.

У 2007. години стопа ефикасности у исплати штета појединачно по друштвима за осигурање кретала се у распону од 81,48% до 100% (код три друштва за осигурање).

Према подацима достављеним од стране друштава, од укупног броја исплаћених одштетних захтјева, 66% је плаћено у законски прописаном року, док је 34 % плаћено ван прописаног рока, што је побољшање у односу на 2006. годину, када је тај омјер био 58% : 42%.

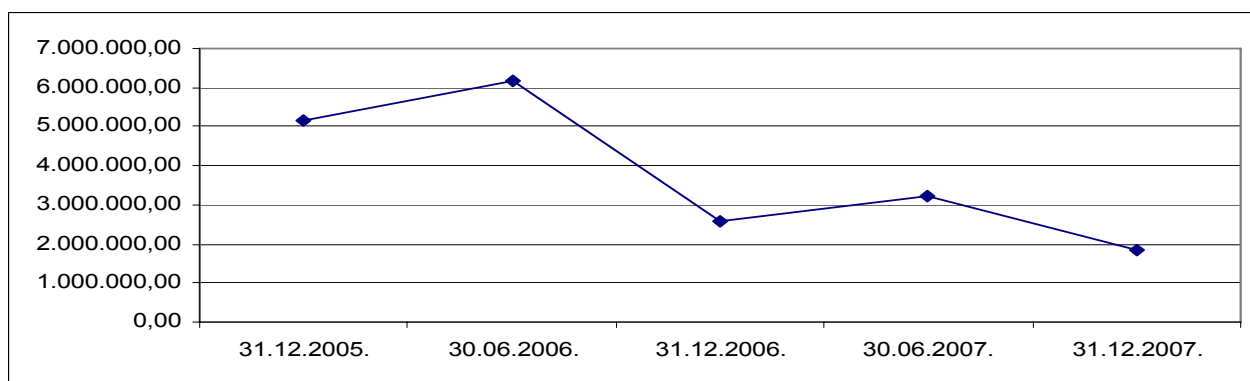
Резултат би био још повољнији, да се поједина друштва за осигурање у вансудском поравнању не договарају са оштећеним лицима о продужењу рока исплате накнада. Ово је поред осталог посљедица недовољне информисаности потрошача и наслјеђене праксе из претходног периода. У циљу боље заштите осигураника и други корисника осигурања, потребна је у смислу измјена законске регулативе, којом би се ови поступци забранили и санкционисали.

Просјечно исплаћена штета у 2007. години износила је 2.276 КМ, односно већа је за 10,92% у односу на 2006. годину када је износила 2.052 КМ. Будући да је осигурање аутоодговорности још увијек доминантно у протфељима домаћих друштава за осигурање, а вриједност возила и процјене нематеријалних штета показују тенденцију раста, за очекивати је да ће у наредном периоду доћи до још значајнијег повећања просјечне штете.

Заштита интереса осигураника, односно постизање потпуне ажурности у рјешавању и исплати одштетних захтјева је један од стратешких циљева Агенције. Наведени циљ је у значајној мјери и остварен, али треба имати у виду да се морају предузимати постепене мјере у рјешавању овог проблема који је настао више година уназад, како се не би изазвали додатни поремећаји у функционисању тржишта осигурања.

У наредном графичком приказу је представљено кретање вриједности неисплаћених одштетних захтјева у посљедње двије године.

исказано у КМ

Графикон број 4: Неисплаћени одштетни захтјеви

Извор: Извјештаји друштава

У односу на наслијеђено стање на почетку примјене нових прописа из области осигурања, односно почетка рада Агенције, када је била исказана вриједност неисплаћених одштетних захтјева од преко 6 милиона КМ, може се констатовати да је по овом питању у 2007. години настављен позитиван тренд, свођењем укупне вриједности ријешених, а неисплаћених одштетних захтјева на износ од 1,8 милиона КМ.

С обзиром да је тек крајем 2007. године започела стабилизација тржишта осигурања након предузетих надзорних мјера, потребан је извјестан период да наведено стање у потпуности буде усклађено са законским оквиром, односно да интереси осигураника и других корисника осигурања постану приоритет друштава за осигурање, што ће неминовно допринијети бржем повратку повјерења у осигурање и убрзанијем развоју ове дјелатности.

5. БИЛАНСНА СТРУКТУРА

У 2007. године уведен је нови контни оквир и почеле су се примјењивати нове билансне шеме, које се разликују у односу на претходне. У том смислу извршено је превођење биланса за 2006. годину на нови контни оквир, што је довело до промјена појединих ставки исказаних на истој позицији биланса. Због тога се поједини подаци за 2006. годину разликују у овом Извјештају у односу на Извјештају о стању сектора осигурања у 2006. години.

На основу достављених финансијских извјештаја друштава са стањем на дан 31.12.2007. године и извјештаја о извршеној ревизији финансијских извјештаја, у наставку се даје краћи приказ финансијског стања и резултата пословања друштава за осигурање:

5.1. Биланс стања

У наставку се даје скраћена шема биланса стања за сва друштва у 2006. и 2007. години:

Табела број 11: **Активна**- укупно за сва друштва

у КМ

А К Т И В А	2006.		2007.		Индекс 2007/06
	ИЗНОС	%	ИЗНОС	%	
А. НЕУПЛАЋЕНИ УПИСАНИ КАПИТАЛ					
Б. СТАЛНА ИМОВИНА (1+2+3+4+5+6+7+8)	85.166.046	53,65	90.805.410	47,55	106,62
1. Стална нематеријална средства	2.698.323	1,70	2.983.172	1,56	110,56
2. Стална материјална средства	52.459.443	33,05	51.491.402	26,96	98,15
3. Улагања у пов. придружена и остала правна лица	23.495.041	14,80	16.605.701	8,70	70,68
4. Остала дугорочна финансијска улагања	6.513.239	4,10	13.357.643	6,99	205,08
5. Одложена пореска средства	0	0,00	50.331	0,03	
6. Улагања у некретнине	0	0,00	6.317.161	3,31	
7. Депозити преузетог посла осигурања у реосигурање	0	0,00	0	0,00	
8. Улагања за рачун и ризик власника полиса ЖО	0	0,00	0	0,00	
В. ТЕКУЋА ИМОВИНА (9+10)	69.518.517	43,80	92.824.153	48,61	133,52
9. Залихе, стална средства намиј.отуђ. и дати аванси	623.665	0,39	404.269	0,21	64,82
10. Краткорочна потраживања, пласмани и готовина (а+б+в+г)	68.894.852	43,40	92.419.884	48,39	134,15
а) Готовина на рачунима и у благајни	10.102.055	6,36	23.537.163	12,32	232,99
б) Потраживања по основу премије	13.861.531	8,73	13.570.026	7,11	97,90
в) Краткорочни финансијски пласмани	31.971.604	20,14	29.271.227	15,33	91,55
г) Остала потраживања	12.949.962	8,16	26.030.161	13,63	201,01
Г. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	4.045.809	2,55	7.345.979	3,85	181,57
Д. ПОСЛОВНА ИМОВИНА (Б+В+Г)	158.730.372	100,00	190.975.542	100,00	120,31
Ђ. ГУБИТАК ИЗНАД КАПИТАЛА	0	0,00	0	0,00	
Е. ПОСЛОВНА АКТИВА (Д+Ђ)	158.730.372	100,00	190.975.542	100,00	120,31
Ж. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	9.647.693	6,08	7.684.661	4,02	79,65

Извор: Биланси стања друштава

Вриједност пословне aktive свих друштава на тржишту осигурања у Републици Српској са стањем на дан 31.12.2007. године износила је 190.975.542 КМ и у односу на вриједност пословне aktive са стањем на дан 31.12.2006. године је увећана за 20,31%.

Учешће сталне имовине у структури пословне aktive је износило 47,55%, текућа имовина је чинила 48,61% , док се на активна временска разграничења односило 3,85% вриједности aktive.

У наредном графичком приказу је представљена структура aktive за 2006. и 2007. годину.

Графикон број 5: Структура aktive

Извор: Биланси стања друштава

Вриједност *Сталне имовине* је у односу на претходну годину већа за 6,62%, а посљедица је раста на позицијама *Сталних нематеријалних средстава*, *Осталих дугорочних финансијских улагања* и *Улагања у некретнине*. Улагања у повезана придружена и остала правна лица су смањена услед претварања једног облика имовине у други, односно краткорочне у дугорочну, као и промјене у контном оквиру и билансној шеми друштава за осигурање.

Ставка *Остала дугорочна финансијска улагања* се односи на улагања у хартије од вриједности неповезаних правних лица, дугорочне депозите код банака и обавезна дугорочна улагања у резервни фонд и фонд накнаде штета Бироа зелене карте. Повећање наведених позиција је посљедица повећања техничких резерви и пласмана средстава за њихово покриће у одређене позиције aktive, а мањим дијелом и промјене у контном оквиру и билансној шеми осигуравајућих друштава. Пораст текућег и одложеног пореза на добит у односу на претходну годину посљедица је прве примјене новог Закона о порезу на добит који је, очито неповољнији од претходног.

Повећање *Улагања у некретнине* у 2007. години у односу на претходну годину је посљедица усаглашавања класификације на овој позицији са МРС 40, којим је наложено одвајање инвестиционих некретнина од некретнина које служе за обављање дјелатности. Овај стандард није адекватно примјењен код свих друштава за осигурање, услед чега се јављају разлике на овој позицији исказане у билансу стања и износу приказаном кроз ревизорске извјештаје, као и извјештаје о улагању средстава за покриће техничких резерви, због чега је Агенција у 2007. и 2008. години наложила усаглашавање. Велик број, како инвестиционих, тако и некретнина намијењених за обављање дјелатности, није

уписан у земљишне књиге, па је Агенција такође наложила да се покрене поступак и предузму све неопходне радње око њиховог уписа.

У посматраном периоду је раст *Текуће имовине* значајно надмашио стопу раста *Сталне имовине*, те је први пут у посљедње три године вриједност *Текуће имовине* надмашила вриједност *Сталне имовине*. Имајући у виду чињеницу да је на тржишту осигурања Републике Српске доминантно неживотно осигурање, у коме су обавезе за штете по правилу краткорочне, у посматраном периоду је дошло до осјетног побољшања структуре активе, у правцу текуће имовине, што представља смањење степена дугорочне имобилизације средстава друштава, односно повећање њихове способности за измирење преузетих обавеза по закљученим уговорима из осигурања.

Потраживања за ненаплаћену премију учествују у укупно фактурисаној премији са 12,89%, а потраживања по основу премије, краткорочни финансијски пласмани и остала потраживања учествују у укупној активи са 36,01%. *Потраживања за ненаплаћену премију, краткорочни финансијски пласмани и остала потраживања* представљају имовину осигуравајућих друштава која је увијек потенцијални извор скривених губитака. Успостављање адекватне рачуноводствене политике везане за процјену наплативости потраживања и утврђивања реалне исправке вриједности значајно опредјељује финансијски резултат, с обзиром на велико учешће потраживања у укупној имовини. На основу стања и образложења датих кроз ревизорски извјештај појединих друштава за осигурање може се закључити да овај облик имовине није реално исказан, па је Агенција у 2007. години предузела и даље ће предузимати одређене мјере у циљу отклањања уочених неправилности. Остала потраживања представљају потраживања по основу продаје акција повезаних и других лица извршених крајем 2007. године, а чија наплата је реализована у текућој години (око 17.500.000 КМ), затим потраживања по основу пласмана између повезаних лица, дати аванси, регрес, услужно наплаћене штете и остало.

Ставка *Активних временских разграничења* је у односу на претходну годину увећана за око 81%. Износ средстава на овој ставци је условљен порастом процента преносне премије у укупној премији и порастом трошкова посредничке провизије. Поред наведеног, повећање вриједности на наведеној ставци у односу на стање из претходне године је проистекло из разграничења и других трошкова, који се према постојећим подзаконским актима не могу разграничавати, због чега је Агенција одређеним друштвима изрекла мјере за отклањање утврђених неправилности, што ће утицати на финансијски резултат у наредном периоду.

У ванбиласној активи и пасиви може се примјетити смањење у односу на претходну годину, што је узроковано расхоровањем опреме и преносом имовине из ванбилансне активе на локалну заједницу (ради се о државној имовини коју користи Јахорина осигурање а.д. Пале на територији Брчко Дистрикт).

У наредној табели је дат упоредни преглед вриједности позиција пасиве за сва друштва са стањем на дан 31. децембар 2006. и 2007. године.

Табела број 12: *Пасива укупно за сва друштва*

у КМ

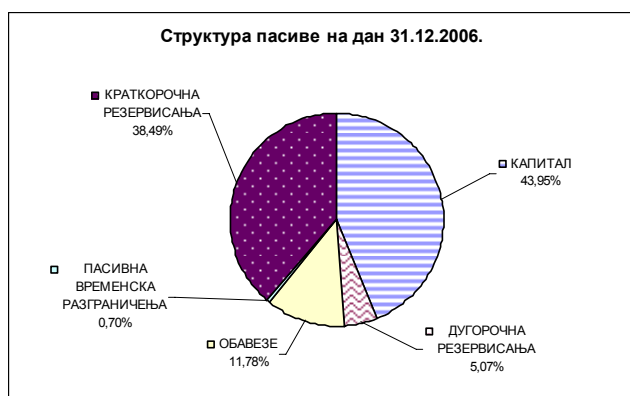
П А С И В А	2006.		2007.		Индекс 2007/06
	износ	%	износ	%	
А. КАПИТАЛ (1+2+3+4+5+6-7)	69.767.592	43,95	83.768.425	43,86	120,07
1. Акцијски капитал	46.753.256	29,45	65.449.748	34,27	139,99
2. Емисиона премија	0	0,00	0	0,00	
3. Ревалоризационе резерве	10.486.267	6,61	3.244.743	1,70	30,94
4. Резерве из добитка	5.015.297	3,16	6.720.229	3,52	133,99
5. Друге резерве	307.250	0,19	3.307.250	1,73	1076,40
6. Нераспоређени добитак	10.000.092	6,30	10.020.977	5,25	100,21
7. Губитак до висине капитала	2.794.570	1,76	4.974.522	2,60	178,01
Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА (8+9+10+11+12+13+14)	8.048.897	5,07	9.016.788	4,72	112,03
8. Резервисања за математичке резерве ОЖ	5.980.081	3,77	7.995.605	4,19	133,70
9. Резервисања за реструктурирања	0	0,00	0	0,00	
10. Резервисања за примања запослених	350.186	0,22	458.702	0,24	130,99
11. Резервисања за бонусе, попусте и поврате премија	0	0,00	0	0,00	
12. Резервисања за колебање штета	0	0,00	30.858	0,02	
13. Осигуравачко-техничка резервисања за ОЖ	0	0,00	0	0,00	
14. Остала дугорочна резервисања	1.718.630	1,08	531.623	0,28	30,93
В. ОБАВЕЗЕ (15+16+17)	18.704.919	11,78	17.290.956	9,05	92,44
15. Дугорочне обавезе	2.463.047	1,55	3.798.695	1,99	154,23
16. Одложене пореске обавезе	0	0,00	0	0,00	
17. Краткорочне обавезе	16.241.872	10,23	13.492.261	7,06	83,07
Г. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	1.105.821	0,70	902.222	0,47	81,59
Д. КРАТКОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА (18+19+20+21+22+23)	61.103.143	38,49	79.997.151	41,89	130,92
18. Резервисања за преносне премије ЖО	112.192	0,07	222.904	0,12	198,68
19. Резервисања за преносне премије НЖО	37.765.541	23,79	48.825.233	25,57	129,29
20. Резервисања за штете ЖО	123.407	0,08	63.131	0,03	51,16
21. Резервисања за штете НЖО	21.213.850	13,36	29.218.091	15,30	137,73
22. Дио дугорочних резервисања до године дана	0	0,00	0	0,00	
23. Остала краткорочна резервисања	1.888.153	1,19	1.667.792	0,87	88,33
Ђ. ПОСЛОВНА ПАСИВА (А+Б+В+Г+Д)	158.730.372	100,00	190.975.542	100,00	120,31
Е. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	9.647.693	6,08	7.684.661	4,02	79,65

Извор: Биланси стања друштава

Вриједност пословне пасиве свих друштава на тржишту осигурања у Републици Српској на дан 31.12.2007. године је износила 190.975.542 КМ и у односу на вриједност пословне пасиве исказану на дан 31.12.2006. године године је увећана за 20,31%.

У структури пословне пасиве друштава капитал и резерве су чинили 43,86%, дугорочна резервисања 4,72%, обавезе 9,05%, пасивна временска разграничења 0,47%, док се на краткорочна резервисања у којима су садржане преносне премије и резервисане штете односило 41,89% вриједности пословне пасиве.

У наредном графичком приказу је представљена структура пасиве за 2006. и 2007. годину.

Графикон број 6: Структура пасиве

Извор: Биланси стања друштава

У поређењу са структуром пасиве у претходној години, у 2007. години учева се повећање на ставци *Капитал*, проузроковано прије свега већим промјенама на позицији *Акцијског капитала*, који у односу на претходну годину биљежи раст од 39,99%, што је последица усклађивања вриједности капитала друштава са одредбама члана 49. Закона о друштвима за осигурање. Наиме, поједина друштва у погледу прописане потребне висине основног капитала за обављање постојећих врста осигурања нису задовољавала законски минимум, па је извршена докапитализација. У оквиру ове ставке повећан је и губитак до висине капитала због чињенице да су три друштва за осигурање пословала са губитком, при чему губитак једног од њих, након негативног ревизорског мишљења и корекције финансијских извјештаја за 2007. годину, представља 61% укупног губитка сектора осигурања. До промјене на ставци *Друге резерве* дошло је због тога што је у једном од друштава за осигурање, по налогу надлежног министарства и других надзорних органа, дошло до усклађивања висине и власничке структуре основног капитала у пословним књигама и званичним регистрима (судски и Централни регистар хартија од вриједности).

Билансна ставка *Дугорочна резервисања*, је у односу на претходну годину у 2007. години увећана за 12,03%, углавном због раста вриједности на позицији *Математичка резерва осигурања живота* код Grawe осигурања, која је већа за 33,7% у односу на стање у претходној години.

Билансна ставка *Обавезе* је у односу на претходну годину смањена за 7,56%, а наведено смањење је проузроковано смањењем на позицији *Краткорочних обавеза* због интензивније исплате акумулираних обавеза по основу одштетних захтјева.

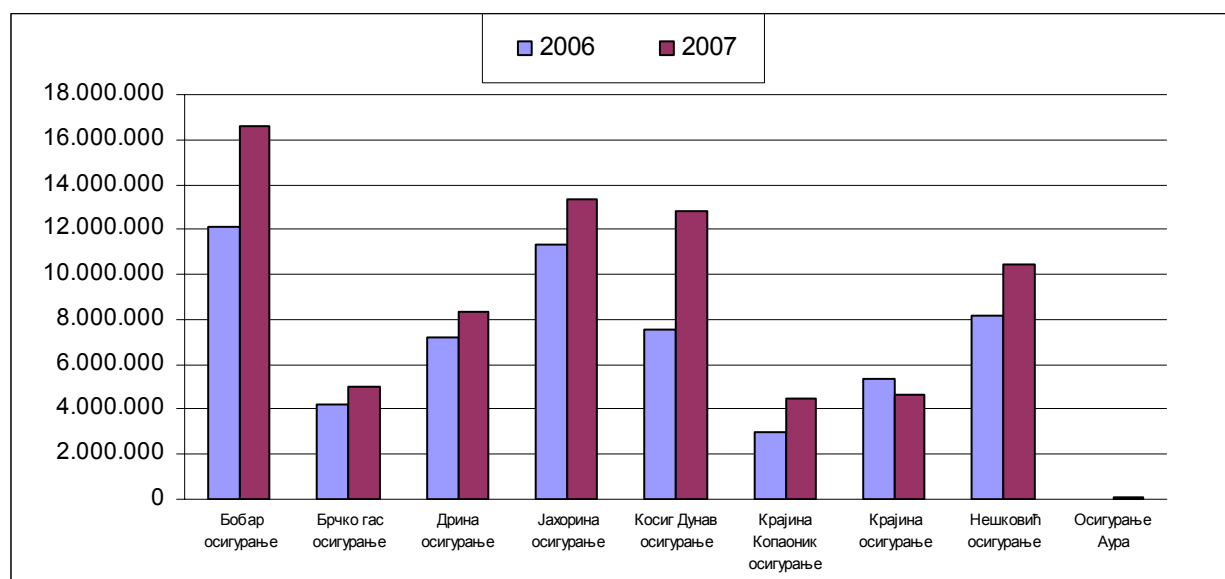
Ставка *Краткорочних резервисања*, у којој су садржане и техничке резерве, односно преносне премије и резервисања за штете, је у односу на претходну годину повећана за 30,92%, што је свакако позитивна промјена која утиче на квалитет пословања друштава за осигурање. Највећи допринос наведеном повећању даје раст преносне премије, као резултат различитог начина њеног обрачуна.

Промјена начина обрачуна преносних премија којима, од 01.01.2007. године, основицу представља бруто обрачуната премија, за разлику од ранијег периода гдје је као основица кориштен технички дио премије, довела је највећим дијелом до пораста

Резервисања за преносне премије неживотног осигурања од 29,29% у односу на претходну годину. Позиција Резервисања за штете неживотних осигурања порасла је у 2007. години за 37,73%. То је углавном посљедица повећања резерви за настале, а непријављене штете, које се, по Правилнику о техничким резервама, који је у примјени од 01.01.2007. године, утврђују методама које реалније одражавају обавезе друштва по овом основу.

Резервисања за преносне премије животног осигурања односе се на допунско осигурање уз осигурање живота, а повећање од 98,68% је резултат пораста премије животног осигурања као и начина обрачуна преносне премије.

Техничке резерве представљају средства намијењена покрићу будућих обавеза из осигурања и евентуалних губитака због ризика који произилазе из послова осигурања које осигуравајуће друштво обавља. Правилником о техничким резервама („Службени гласник Републике Српске“, број: 116/06) и Правилником о висини и начину улагању средстава друштава за осигурање („Службени гласник Републике Српске“, број: 116/06), а који су у примјени од 01.01.2007. године, регулишу се методе и начини израчунавања, те средства за покриће техничких резерви. Друштва формирају сљедећих шест врста техничких резерви: резерве за преносне премије, резерве за штете, резерве за бонусе и попусте, резерве за колебање штета, друге техничке резерве, те посебно математичку резерву код осигурања живота и здравствених осигурања са вишегодишњим трајањем.

Графикон број 7: Техничке резерве друштава за неживотно осигурање Извор: Извјештаји друштава

Код улагања средстава за покриће техничких резерви основну одредницу представља врста осигурања коју друштва обављају, како би могла одговорити преузетим обавезама по закљученим уговорима о осигурању. При улагању средстава за покриће техничких резерви потребно је обезбједити сигурност, ликвидност, дисперзију и исплативост улагања.

У наредном графичком приказу је представљен преглед улагања средстава техничке резерве на дан 31.12.2007. године:

Графикон број 8: Улагања средстава за покриће техничке резерве 2007. год. Извор: Извјештаји друштава

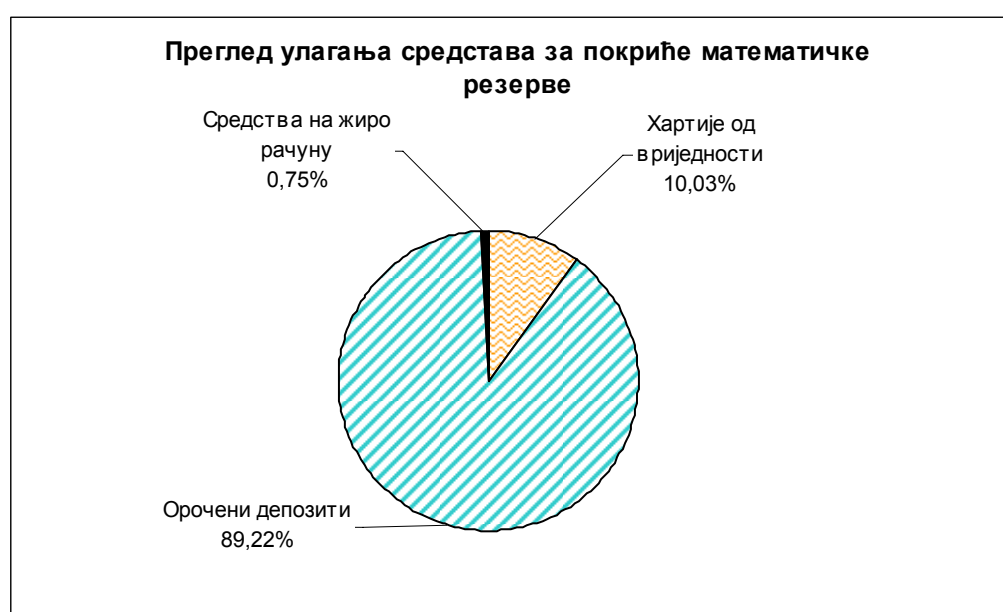
Наведени преглед структуре улагања средстава за покриће техничких резерви у 2007. години резултат је корекције података из УС1 обрасца који је извршила Агенција због потребе реалног исказивања покрића техничких резерви. Ово се прије свега односи на депозите, јер су поједина друштва иста депозитна средства исказивала истовремено за покриће техничких резерви и гарантног фонда.

Облици улагања средстава за покриће техничких резерви у 2007. години нису били у потпуности усклађени са доминантном дјелатношћу неживотних осигурања и рочности обавеза, као и прописаним ограничењима. То је последица прекорачења учињених приликом улагања у ранијем периоду, због недостатка регулативе и надзора. У наредном периоду потребно је извршити постепено усклађивање, што је Агенција већ наложила, при чему треба имати у виду да степен развоја тржишта капитала у Републици Српској још увијек није створио могућност квалитетне, те са становишта приноса, исплативе диверзификације и усклађености средстава. Посматрано појединачно по друштвима, прекорачења су присутна углавном код некретнина и зајмова. Посебан проблем представља чињеница да је за ставке некретнина и зајмова упитан квалитет. Код већег броја друштава за осигурање некретнине наведене као инвестиционе не доносе принос, а зајмови нису адекватно обезбјеђени, или им је наплата неизвјесна. Отежавајућу околност представља и чињеница да су ове двије врсте улагања код једног дијела друштава за осигурање пласиране према повезаним лицима. У том смислу Агенција је у 2008. наложила свим друштвима, која се баве неживотним осигурањем, доношење Акционих планова, којима треба да се изврши постепено усклађивање висине и структуре имовине за покриће техничких резерви са прописаним ограничењима.

На основу актуарских и ревизорских извјештаја примјеђено је да су одређена друштва извршила неадекватан обрачун преносних премија и резервација за штете, односно да су потцијенила висину техничких резерви намијењених покрићу будућих обавеза из уговора о осигурању. Процијењено је да би тај износ, заједно са тренутно

недостајућим прописаним средствима адекватним за покриће техничких резерви, могао да буде око 18 милиона КМ. Будући да у свим актуарским и ревизорским извјештајима, није квантитативно одређена висина недостајућих средстава, овај податак није коначан, односно треба га узети са одређеном резервом. Ради се свакако о негативној појави, која угрожава солвентност друштава за осигурање у дугорочном периоду, и не обезбјеђује потпуно покриће за преузете ризике. Због тога је Агенција, како је то већ више пута у овом Извјештају наведено, након извршених контрола крајем 2007. године, предузела мјере финансијске санације у 2008. години.

У наредном графичком приказу је представљен преглед улагања средстава математичке резерве осигурања живота:

Графикон број 9: Улагања средстава за покриће математичке резерве

Извор: Извјештаји друштава

Улагања средстава за покриће математичке резерве, с обзиром на рочност штета код животног осигурања, обезбјеђује измирење потенцијалних обавеза по преузетим уговорима из осигурања, али је у наредном периоду потребно обезбиједити већи степен диверсификације кроз друге облике улагања.

5.2. Биланс успјеха

У наредној табели је дат упоредни преглед ставки биланса успјеха за сва друштва са стањем на дан 31. децембар 2006. и 2007. године.

Табела број 13: **БИЛАНС УСПЈЕХА** укупно за сва друштва

у КМ

ПОЗИЦИЈА	2006.	2007.	Индекс 2007/06
А. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ			
1. Приходи од премије осигурања и саосигурања	92.381.454	93.212.624	100,90
2. Накнаде штета из осигурања и саосигурања	34.999.224	42.645.735	121,85
3. Измјене осталих техничких резерви	228.965	2.529.033 ⁷	1104,55
4. Трошкови поврата премија	3.196.663	4.834.823	151,25
5. Трошкови пословања	41.035.214	44.636.356	108,78
6. Остали технички приходи	2.855.573	4.437.343	155,39
7. Остали технички расходи	1.860.621	622.091	33,43
8. Пословни приходи без реосигурања (1+6)	95.237.027	97.649.967	102,53
9. Пословни расходи без реосигурања (2+3+4+5+7)	81.320.687	95.268.038	117,15
а) БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ (8-9)	13.916.340	2.381.929	17,12
10. Властито реосигурање	0	0	
11. Цедирано реосигурање	1.548.550	1.622.461	104,77
б) ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ (а+10-11)	12.367.790	759.468	6,14
Б. НЕТЕХНИЧКИ БИЛАНС			
12. Финансијски приходи и расходи и добици и губици	3.117.904	11.379.554	364,97
в) РЕЗУЛТАТ РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ (б+12)	15.485.694	12.139.022	78,39
13. Остали нетехнички приходи	3.337.358	3.971.723	119,01
14. Остали нетехнички расходи	7.682.990	7.071.734	92,04
В. БРУТО РЕЗУЛТАТ (в+13-14)	11.140.062	9.039.011	81,14
15. Бруто добитак	11.140.062	11.418.701	102,50
16. Бруто губитак	0	-2.379.690	
Г. ТЕКУЋИ И ОДЛОЖЕНИ ПОРЕЗ НА ДОБИТ	910.420	1.304.134	143,25
Д. НЕТО РЕЗУЛТАТ	10.229.642	7.734.877	75,61
17. Нето добитак (15-Г)	10.229.642	10.115.996	98,89
18. Нето губитак (16)	0	-2.381.119	
Ђ УКУПНИ ПРИХОДИ	106.918.699	118.305.749	110,65
Е УКУПНИ РАСХОДИ	95.774.643	109.268.169	114,09

Извор: Биланси успјеха друштава

Укупни приходи друштава у 2007. години су износили 118.305.749 КМ што је повећање у односу на претходну годину за 10,65%. Укупни расходи друштава у 2007.

⁷ Екстремна вриједност исказана на овој позицији последица је корекције финансијског извјештаја за 2007. годину код једног друштва за осигурање, након негативног ревизорског мишљења. Друштво је по мишљењу Агенције на погрешној позицији књижило корекцију, коју су наложили актуар и ревизор, а тиче се мање обрачунате преносне премије и резерви за штете.

години су износили 109.268.169 КМ или 14,09% више у односу на расходе у претходној години.

Осам друштава је као резултат пословања исказало нето добитак у укупном износу од 10.115.996 КМ, док су три друштва исказала нето губитак у укупном износу од 2.381.119 КМ.

Од прихода треба споменути раст техничких прихода који потиче од пласмана средстава за покриће техничких резерви у инвестиционе некретнине и издавања у закуп истих, те од регреса.

Технички резултат, као нова категорија исказивања резултата пословних активности осигурања, уведен новим контним оквиром и билансним шемама, је код четири друштва позитиван, док је код шест друштава негативан. Нижи технички резултат је највећим дијелом посљедица промјена начина обрачуна преносних премија, те интензивнијег раста расхода по основу накнада штета из осигурања и саосигурања и трошкова пословања. Трошкови поврата премија су такође утицали на нижи технички резултат, а њихово повећање је посљедица попушта која су друштва одобравала супротно Уредби о јединственим премијским стопама и заједничкој тарифи за осигурање власника или корисника моторних возила од аутоодговорности („Службени гласник Републике Српске“, број: 35/07 и 11/98). Коначан резултат пословања, односно исказани нето добитак остварен је повећаним финансијским приходима и добицима, те осталим нетехничким приходима.

6. ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

У праћењу пословања друштава за осигурање се користе показатељи који су специфични за наведену дјелатност, па су у наредној табели представљени општи показатељи пословања за 2006. и 2007. годину.

Табела број 14: Показатељи пословања

О П И С	2006.	2007.
Премија по запосленом (у КМ)	137.064	129.058
Укупан приход по запосленом (у КМ)	154.283,	144.982
Добит по запосленом (у КМ)	14.761	9.479
Добит/Капитал (%)	14,66	9,23
Добит/Укупан приход (%)	9,57	6,54
Исплаћене штете/Премија (%)	30,62	31,36
Рацио штета (%)	37,89	45,75
Рацио трошкова (%)	47,54	47,97
Комбиновани рацио (%)	85,42	93,73
Рацио солвентности (%)	74,98	81,23
Коефицијент тренутне ликвидности (%)	0,62	1,74
Коефицијент текуће ликвидности (%)	4,24	6,85
Општа ликвидност (%)	4,28	6,88
Поврат на уложену имовину (ROA) (%)	6,44	4,05
Поврат на уложени властити капитал (ROE) (%)	14,66	9,23

Извор: Извјештаји друштава

Премија по запосленом у осигурању у 2007. години је износила 129.058 КМ што је за 5,84% мање него у 2006. години. Разлог овог смањења је раст броја запослених за 18%, а премије за 10%, што у укупном резултату даје овај показатељ на нижем нивоу него претходне године.

Укупан приход по запосленом и добит по запосленом су такође смањени услед повећања укупног броја запослених у осигуравајућим друштвима. Однос добити и укупног прихода је смањен са 9,57% на 6,54% што је резултат повећања укупног прихода, док је добит смањена.

Као што је раније и наглашено, може се примјетити повећање коефицијента исплаћених штета према премији. Овај показатељ говори да је дошло до побољшања у ефикасности исплата исплаћених штета.

Комбиновани рацио представља збир рација штета и рација трошкова, те показује колико друштво профитабилно послује прије укључивања прихода од улагања и других прихода. Рацио штета се добија као однос мјеродавних штета и мјеродавне премије, док рацио трошкова представља однос трошкова пословања (у које су укључени трошкови поврата премије) и обрачунате премије умањене за дио премије предане у реосигурање. За

цијелу дјелатност осигурања у РС може се констатовати да послује близу границе профитабилности, са тенденцијом погоршања.

Маргина солвентности се примјењује за исказивање адекватности капитала, односно врши се поређење вриједности капитала и гарантног фонда у односу на величину пословања, а зависи од адекватности техничких резерви за подмирење свих преузетих обавеза друштва. Правилником о елементима и контроли маргине солвентности друштава за осигурање у Републици Српској прописано је да друштва израчунавају одвојено маргину солвентности за послове неживотних, послове животних осигурања и послове реосигурања. У примјени овог Правилника за 2007. годину показало се да актуари нису на идентичан начин третирали поједине ставке основног и додатног капитала и одбитака, што је онемогућило синтетичко исказивање адекватности капитала свих осигуравајућих друштава за потребе овог Извјештаја, а што ће бити отклоњено у 2008. години.

Рацио солвентности је показатељ помоћу којег се мјери способност друштва да апсорбује ризик неадекватно утврђеног нивоа премија, непредвидивих штета и неадекватног преноса ризика у реосигурање и саосигурање, и друге ризике осигурања. Имајући у виду горе наведена ограничења, за потребе овог Извјештаја израчунат је рацио солвентности, као однос капитала друштва по билансу стања и обрачунате премије умањене за дио премије предане у реосигурање, који је у 2007. години је забиљежио раст са 74,98% на 81,23%, и то већим дијелом услед повећања акцијског капитала.

Показатељи ликвидности такође показују значајан напредак у односу на 2006. годину. Коефицијент тренутне ликвидности, као однос готовине и готовинских еквивалената према краткорочним обавезама на дан 31.12.2006. године је износио 0,62, а на дан 31.12.2007. године 1,74, што значи да је порастао скоро три пута. Овај коефицијент показује да друштва на дан 31.12.2007. године имају више ликвидних средстава него што су њихове краткорочне обавезе.

Коефицијент текуће ликвидности представља однос текуће имовине умањене за вриједност залиха према краткорочним обавезама. И овај показатељ је знатно бољи у односу на претходну годину. Међутим, треба га узети са резервом с обзиром да је упитна вриједност једног дијела текуће имовине, који се прије свега односи на потраживања за ненаплаћену премију и краткорочне финансијске пласмане, код којих постоји већи ризик наплативости. Слично стање је и са општом ликвидношћу, као односом текуће имовине и краткорочних обавеза.

Однос нето резултата и укупне активе (ROA) или поврат на уложену имовину у 2007. години је забиљежио пад у односу на 2006. годину и износи 4,05%. Раст укупне активе од 20,31% није праћен и растом нето добити.

Поврат на уложени властити капитал (ROE) је такође у 2007. години забиљежио пад у односу на 2006. годину те износи 9,23%. Слично као и са претходним показатељем, овдје се нижи поврат може објаснити бржим растом укупног капитала у односу на претходну годину.

ЗАКЉУЧАК

За разлику од 2006. године, у којој је тежиште активности било на заокруживању регулаторног оквира, у 2007. години започела је примјена тих прописа, усклађивање пословања друштава за осигурање према новим стандардима и правилима, као и провођење првих надзорних мјера.

У првој половини 2007. године је истекао рок, прописан Законом о друштвима за осигурање, у коме су сва постојећа друштва за осигурање била у обавези да ускладе своје пословање са овим законом. До краја године је пет постојећих друштава окончало овај поступак, односно добило дозволу за рад, а за четири друштва поступак је настављен у 2008. години због потребе провођења додатних радњи и допуне документације. Крајем године су издате и дозволе за рад за два новооснована друштва за осигурање, која су у власништву домаћих лица, а регистрована су за послове неживотних осигурања.

У оквиру активности на уређењу тржишта извршен је и упис 195 посредника у осигурању (физичких и правних лица) у регистар код Агенције, након чега ова област функционише на потпуно другачијим основама у односу на претходни период одсуства лиценцирања и надзора.

Крајем 2007. године започет је процес стабилизације тржишта и санирања пословања друштава за осигурање. Имајући у виду обим, врсту и узроке идентификованих проблема, као и дужи претходни период настанка, очигледно је да процес неће бити једноставан, нити га је могуће спровести у кратком року. То потврђују и искуства других транзицијских земаља, а прије свега оних у нашем окружењу.

На основу података и информација изнесених у овом Извјештају, у наставку се резимирају основни проблеми у садашњем функционисању тржишта осигурања у Републици Српској:

- заостајање тржишта осигурања у односу на друге сегменте финансијског сектора,
- значајно заостајање домаћег тржишта осигурања по показатељима премије по становнику, учешћа премије у БДП и учешћа премије животног осигурања у укупној, у односу на друге транзицијске земље, укључујући и сусједне земље,
- још увијек присутан екстензивни раст тржишта, што се види из стопа раста и структуре обрачунате премије, у којој доминира обавезно осигурање, односно осигурање од аутоодговорности,
- још увијек лоша билансна структура активе, недовољне техничке резерве тј. без адекватног покрића,
- поткапитализираност појединих друштава,
- низак степен диверзификације, ликвидности и профитабилности средстава за покриће техничких резерви,
- погоршање показатеља продуктивности, економичности, профитабилности и рентабилности на нивоу цијелог сектора,

- низак ниво транспарентности у пословању друштава за осигурање, значајан удио трансакција са повезаним лицима и недостатак примјене стандарда корпоративног управљања,
- неразвијени системи интерне контроле и ревизије у друштвима за осигурање,
- недостатак специјалистичких знања код запослених у друштвима, посебно са становишта актуарске професије,
- нелојална конкуренција и нарушавање премијског система аутоодговорности, кроз незаконито одобравање попушта, чиме се на дугорочној основи нарушавају битне перформансе друштава за осигурање.

Нови регулаторни оквир, успостављење Агенције, нови облици контроле пословања и начина извјештавања друштава за осигурање, примјена првих надзорних мјера довели су и до позитивних промјена у овој области у 2007. години, што се огледа у сљедећем:

- наставак динамичног раста премије животног осигурања и других облика необавезних осигурања,
- оснивање нових друштава за осигурање и јачање конкуренције,
- долазак страних инвеститора, у виду реномираних осигуравајућих компанија из нашег окружења,
- побољшање ликвидности, односно повећање учешћа текуће имовине у билансној структури и помјерање структуре активе ка ликвиднијим облицима, што више одговара рочности постојећих обавеза,
- докапитализација појединих друштава и генерално повећање учешћа капитала у структури пасиве,
- повећање техничких резерви и постепена квантитативна и квалитативна промјена структуре у складу са прописима,
- повећање броја запослених,
- повећање ефикасности у рјешавању и исплати одштетних захтјева (износ неисплаћених одштетних захтјева је од затеченог стања, приликом доношења новог законског оквира, смањен за више од двије трећине).

На основу свега наведеног очигледно је да тржиште осигурања у 2007. години још увијек није стабилизовано. Биће потребно извјесно вријеме да област осигурања почне да се убрзаније развија и приближава трендовима који преовладавају у овој области у развијеним земљама. Тржиште осигурања у Републици Српској ће у наредном периоду вјероватно проћи кроз интензивнију трансформацију, проузроковану са једне стране снажнијим дјеловањем домаће конкуренције и присуством моћнијих иностраних осигураваача, а са друге стране укупним макроекономским кретањима у Републици Српској и БиХ. Према искуствима са тржишта осигурања у окружењу, у којима су процеси уређења тржишта осигурања започети у ранијим годинама, те по много чему сличним процесима који су се у досадашњем периоду дешавали на банкарском тржишту у Републици Српској, могуће је очекивати концентрацију, односно преузимање мањих друштава од стране већих и снажнијих осигураваача, уз унапређење квалитета пословања и развој нових производа.

У складу са напријед наведеним, процес реформи у области осигурања у Републици Српској, започет доношењем нових закона, настављен њиховом примјеном у току 2007. године, кроз предузете активности на стабилизацији и уређењу тржишта осигурања, у наредном периоду би требао да доведе до остварења основног регулаторног и надзорног циља, који се огледа у стварању функционалног, ефикасног, транспарентног и ликвидног тржишта осигурања, уређеног у складу са међународним стандардима.

У том смислу потребно је у дугорочно посматрано предузети сљедеће:

- унапређивати регулаторни оквир према стандардима ЕУ,
- систематски уредити област аутоодговорности доношењем новог премијског система и формирањем јединственог Информативног центра,
- повећати степен информисаности и повјерења јавности у сектор осигурања,
- унапређивати и афирмисати културу осигурања,
- стварати системске услове за увођење нових производа у области животног, пензијског и здравственог осигурања,
- јачати улогу друштава за осигурање, као институционалних инвеститора, на домаћем тржишту капитала,
- инсистирати на досљедној заштити осигураника и трећих оштећених лица, даље повећавати ефикасност друштава за осигурање у обради и исплати одштетних захтјева,
- вршити континуирану едукацију запослених у друштвима и јачати домаћу професију актуара,
- стварати опште услове за побољшање пословних перформанси друштава за осигурање у цјелини, чиме се повећавају њихове могућности да конкуришу страним друштвима за осигурање, када се наше тржиште потпуно отвори према ЕУ,
- инсистирати на даљем капиталном јачању друштава за осигурање,
- инсистирати на побољшању квалитета активе и реалној процјени билансних позиција,
- инсистирати на даљем побољшању структуре средстава за покриће техничких и математичких резерви и гарантног фонда,
- унапређивати интерне контролне поступке и развијати интерну ревизију у друштвима за осигурање,
- повећати одговорност управних и надзорних органа друштава за осигурање на обезбјеђењу законитог, стабилног и солидног пословања.

Из наведеног је очигледно да се област осигурања у РС може уредити и унапређивати само кроз даље системске промјене и подршку провођењу реформи у области пензијског и здравственог осигурања и тржишта капитала, сарадњу са ресорним министарствима и другим институцијама, те кроз сарадњу са друштвима за осигурање и интерактивни надзор.

У самој Агенцији потребно је :

- инсистирати на досљедној примјени прописа и провођењу надзорних мјера Агенције,
- даље унапређивати функцију надзора и транспарентност у раду Агенције,
- развијати информациону основу Агенције у функцији ефикасног, ажурног, тачног и потпуног извјештавања друштава за осигурање и провођењу надзора,
- развијати различите начине комуникације и заштите интереса и права осигураника и других корисника осигурања.